

UNIVERSITATEA DE STAT „ALECU RUSSO” DIN BĂLȚI

Cu titlu de manuscris
CZU: 373.3.015(043.2)

GÎNJU Tatiana

**INTERACȚIUNEA METODOLOGIILOR
DE EDUCAȚIE LITERAR-ARTISTICĂ -
EDUCAȚIE MUZICALĂ ÎN FORMAREA
CULTURII ARTISTIC-ESTETICE
A ELEVILOR CLASELOR PRIMARE**

Specialitatea 532.02. Didactica școlară (Învățământ primar)

AUTOREFERAT
al tezei de doctor în științe pedagogice

BĂLȚI, 2019

**Teza a fost elaborată la Catedra Arte și Educație Artistică,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți**

Conducător științific:

GAGIM Ion, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, 531.01

Consultant științific:

PÂSLARU Vlad, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, 531.01;
531.02

Referenți oficiali:

ȘCHIOPU Constantin, doctor habilitat în științe pedagogice, conferențiar universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

MARIN Mariana, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, Institutul de Științe ale Educației

Componenta consiliului științific:

GORAȘ-POSTICĂ Viorica, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar – **președinte**

BULARGA Tatiana, doctor în pedagogie, conferențiar universitar – **secretar științific**

VASILE Vasile, doctor în pedagogie, doctor în muzicologie, profesor universitar

SILISTRARU Nicolae, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar

VACARCIUC Mariana, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar

Susținerea publică a tezei va avea loc la **12 aprilie 2019, ora 12:00**, în ședința Consiliului Științific Specializat D 532.02 - 17 din cadrul Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți (USARB), str. Pușkin, nr. 38, Sala Senatului.

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” și pe pagina web a ANACEC (www.cnaa.md).

Autoreferatul a fost expediat la **12 martie 2019**

Secretar științific al Consiliului
științific specializat:

BULARGA Tatiana, dr. ped.

Conducător științific:

GAGIM Ion, dr. hab. ped.

Consultant științific:

PÂSLARU Vlad, dr. hab. ped.

Autor:

GÎNJU Tatiana

© Gînju Tatiana, 2019

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța problemei este dată de anumite premise teoretice și practice.

Demersul epistemic. Conform lui J. Dewey, educația nu este doar o pregătire pentru viață; ea este viața însăși. Dar o viață deplină poate fi obținută doar prin artă, căci, afirmă poetul german Hölderlin, *În chip poetic locuiește omul pe acest pământ* [Apud: M. Heidegger, 16], iar Șt. Lupașcu, filosof francez de origine română/basarabeană, statuează că arta este esențială ființei [20]. A transforma viața în artă și a crea starea de trăire a vieții prin artă este un proces de construire continuă a celei de a doua existențe, specifică doar omului, a existenței metafizice sau, în termenii lui Kant, a suprasensibilului. Este existența creată, întâi de toate, de literatură și arte, precum și de credință și gândire. Avansarea omului din fizic în metafizic, de la Herbart încoace [17], mai este cunoscută și în expresia *avansarea din natură în cultură*, care definește atât existența umană cât și partea ei cea mai importantă, educația. Iar educația prin literatură și artă este forma cea mai importantă a devenirii omului om, căci oferă o dinamică multilaterală și progresivă misiunii specifice omului de a crea și a recepta frumosul artistic, care, conform lui Vl. Pâslaru, reprezintă și semnul distinctiv al ființei umane [25].

Parte a demersului epistemic este și condiția operei de artă, care este unitară și plurală datorită unicității și suficienței de sine. *Multilateralitatea*, care produce *deplinătatea* ființei umane, și *specificitatea* educației prin literatură și artă, care este condiția primelor două, sunt premisele epistemice ale actualității cercetării noastre.

Demersul social. Actualmente evenimentele sociale decurg într-un ritm atât de energic încât unele concepte ale pedagogiei tradiționale necesită a fi adaptate la noile condiții, deoarece azi pedagogia nu poate fi limitată doar la semnificațiile de *orientare, formare, dezvoltare* a personalității, ci se extinde asupra factorilor de *schimbare, adaptare, modelizare*, caracteristici ale societății moderne. Evident, aceasta solicită omului modern capacitatea de a fi multilateral în unicitate și astfel să obțină capacitatea de adaptare la schimbarea continuă – condiții oferite, în primul, rând de educația prin literatură și arte.

În contextul cerințelor societății și școlii contemporane, destul de sensibile la schimbările noi devin astfel de domenii precum cele consacrate cultivării la generațiile tinere a valorilor artistice, în special, formării calitative la elevi a *culturii artistic-estetice* prin integrarea disciplinelor din aceeași arie curriculară.

Demersul educațional propriu-zis. Celor trei caracteristici îi urmează *integralitatea*, specifică educației artistic-estetice, datorită capacității implicite a literaturii și artelor de a integra toate tipurile de cunoaștere și educație, și, deci, de a oferi educabilului o formare-dezvoltare culturală complexă și multilaterală, națională și european-universală. Astfel demersurile social și artistic sunt complementate de demersul educațional, care ia în considerație unicitatea ființei educabilului, în general, și caracterul sincretic al cunoașterii elevilor din clasele primare, în special, precum și spațiul extins al cunoașterii artistice la această vârstă, în particular.

Demersul praxiologic. Dar educația a moștenit o viziune dispersată privind legătura dintre arte pe temeiul că acestea, deși concepute fiind drept discipline școlare înrudite, totuși erau și mai continuă să fie predate în școală separat. Deși în spațiul educațional românesc a fost realizată o cercetare care pune și rezolvă parțial problema interacțiunii literaturilor în educația etic-estetică a elevilor [cf. Vl. Pâslaru, 18], deși sunt atestate o mulțime de practici de aplicare interacțională a elementelor din diferite arte la lecții și în afara lor, problema abordării științifice a metodologiei interacționării artelor în formarea elevilor a culturii artistic-estetice nu s-a pus vreodată, excepție făcând sugestia aceluiași autor într-o lucrare de ultimă oră [22]. Or, în fondurile științifice ale psihopedagogiei lipsește un concept de interacțiune a metodologiilor diverselor domenii de artă, în special, modului de integrare a metodologiei educației literar-artistice și educației muzicale.

Astfel, praxis-ul educațional se impune cu următoarele probleme-premise:

- valorificarea procesului comunicativ și a dialogului socio-cultural în cadrul educației artistice;
- valorificarea întregului câmp artistic-estetic al elevului, căci „educația artistică nu se rezumă la o inițiere tehnică în receptarea valorilor unui gen artistic anume”, afirmă C. Cucuș [5, p. 3];
- virtualizarea artei (pe internet), care presupune, pe de o parte, o extindere a câmpului perceptiv al utilizatorului, iar pe de alta, restrânge câmpul de comunicare interactivă între subiectul propriu-zis al artei și interlocutorii procesului receptiv (elev - elev, elev - părinți, elev - învățător);
- valorificarea insuficientă în activitățile școlare/extrășcolare a potențialului muzical educativ-cognitiv al operelor literare, iar al celor muzicale – prin poezie sau transferul *de la muzica poeziei la poezia muzicii* [E. Țurcan, 29];
- explorarea doar accidentală a interacțiunilor artistice la nivel metodologic în formarea profesională inițială a învățătorilor - problemă cuprinsă și de obiectul cercetării noastre în aspectele conceptual, teleologic, conținutal, *metodologic*;
- abordarea metodologică științific insuficientă în piesele curriculare a interacțiunii literatură-arte.

Demersurile și problemele indicate au condus la identificarea **problemei științifice**: *Care sunt condițiile pedagogice pentru integrarea la nivelul metodologiilor a educației literar-artistice - educației muzicale în scopul unei mai bune instrumentări a formării-dezvoltării elevilor claselor primare a culturii artistic-estetice?*

Gradul de cercetare a problemei. Problema abordată, deocamdată, n-a fost supusă unui studiu teoretic-experimental sistematizat. Încercări benefice și oportune de a estima avantajele aplicării unei metodologii care să apropie domeniile literar-artistice și muzical sesizăm în lucrările științifice ale lui Vl. Pâslaru [24; 25]; I. Gagim [6]; D. Kabalevsky [19]; Vl. Babii [2].

Un aport nu mai puțin semnificativ în ceea ce privește aprofundarea aspectelor legate de formarea competențelor ca premise indisolubile integrării metodologiilor specifice disciplinelor școlare artistice este adus de lucrările lui A. Ardelean și O. Mândruț [1] și M. Manolescu [21].

Un vector important în procesul de interacțiune eficientă a metodologiilor specifice domeniilor educației artistice îl constituie sistemul de valori culturale necesare unei personalități, marcate în cercetările lui Vl. Pâslaru [23-28], O. Boc [3], I. Cibric [4], E. Joița [18] ș.a.

Scopul cercetării: Validarea teoretic-experimentală a unei metodologii de formare la elevii claselor primare a elementelor culturii artistice-estetice, întemeiate pe interacțiunea educației literar-artistice și educației muzicale.

Obiectivele generale:

1. Identificarea conceptelor, demersurilor teoretice și etapelor istorice de constituire a culturii artistic-estetice;
2. Argumentarea teoretică și epistemologică a metodologiei educației muzicale;
3. Sistematizarea tipologiei metodelor educației literar-artistice;
4. Elaborarea unui model conceptual de interacțiune a metodologiilor educației literar-artistice – metodologiilor muzicale în condițiile învățământului primar;
5. Validarea experimentală a modelului de interacțiune a metodologiilor ELA-EM.

Epistemologia cercetării s-a bazat pe idei, concepte, principii, teorii etc., precum:

- *principiile literaturii și artei:* Aristotel, Platon, Im. Kant, M. Heidegger, T. Vianu, G. Călinescu, G. Văideanu, M. Corti, U. Eco ș.a.;
- *concepte teoretice și metodologii ale educației estetice:* L. Blaga, R. Barthes, L. Bârlogeanu, Ș. Bârsănescu, V. Bîcikov, C. Borhan, G. Breazul, E. B. Abdulin, S. Cemortan, A. Cîrlan, V. Donose, M. Dufrenne, A. Dumitrescu, J. Guyan, L. Martea, C. Parfene, Vl. Pâslaru, M. Tetelea ș.a.;
- *fundamente psihopedagogice, muzicologice și praxiologice ale educației artistice:* I. Gagim, V. Vasile, Vl. Babii, L. Bârlogeanu, C. Bârzea, E.-M. Pașca, O. Apraxina, M. Morari, A. Borș, M. Vacarciuc;
- *fundamente culturale și interculturale ale educației:* M. Eliade, L. Antonesei, C. Cucos;
- *didactica formării competențelor literar-artistice și generale:* A. Ardelean, C. Bârzea, R. Burdujan, V. Ciobanu, O. Mândruț, Vl. Pâslaru, S. Sârbu ș.a.;
- *principii ale comunicării literar-artistice:* M. Corti, N. Eftenie, M. Dumitrache, Vl. Pâslaru;
- *reper ale comunicării prin limbajul muzical-artistice:* G. Breazul, G. Bălan, I. Gagim;
- *teoria interdisciplinarității:* C. Balaceanu-Stolnici, L. Cioban, L. Burza, O. Dandara, I. Drăgan, D. Forțu, E. Joița, E.-M. Pașca, V. Isac, M. Lozba, M. Mitrea, B. Nicolescu, M. Negrici, C. Parfene, C. Șchiopu ș.a.;
- *valorificări ale metodologiilor educației artistice:* G. Breazul, D. Kabalevsky, E. B. Abdulin, Vl. Pâslaru, M. Marin, V. Goraș-Postică, G. Corniță, A. Dumitrescu, N. Eftenie.

Metodologia cercetării a inclus metodele:

- *teoretice:* analiza, comparația, sistematizarea, structurarea, sinteza, deducția, modelizarea teoretică;

- *practice*: observarea, convorbirea, chestionarul;
- *experimentale*: experimentul pedagogic;
- *hermeneutice*: comentarea-interpretarea datelor teoretice și experimentale ale cercetării;
- *statistice*: inventarierea, sistematizarea și depozitarea datelor teoretice și experimentale;
- *matematice*: aplicarea coeficienților la calcularea procentajelor progresului școlar în formarea elementelor culturii estetice.

Problema științifică soluționată vizează fundamentarea teoretică, instrumentarea metodologică și validarea experimentală a condițiilor pedagogice care să asigure funcționarea eficientă a procesului de interacțiune a metodologiilor educației literar-artistice și educației muzicale, orientată la formarea-dezvoltarea culturii artistic-estetice a elevilor claselor primare.

Inovația științifică a cercetării constă în: reconceptualizarea și sistematizarea metodologiilor transdisciplinare ale ELA-EM în contextul educației literare - educației muzicale în clasele primare; structurarea metodologiilor specifice *receptării-interpretării-comunicării-evaluării artistice*;

Valoarea teoretică a cercetării este dată de: precizarea conceptului *cultură artistic-estetică* cu referire la elevii claselor primare; demonstrarea eficienței interacțiunii metodologiilor ELA-EM în clasele primare; selectarea-structurarea metodologiilor specifice *receptării-interpretării-comunicării-evaluării* operelor literar-artistice și muzicale prin limbaje artistice omogene/eterogene.

Valoarea aplicativă este validată de: modelul teoretic al metodologiilor ELA-EM; aplicarea metodelor și procedeelelor de *receptare-interpretare-comunicare-evaluare* a operelor artistice; sugestiile de modernizare a curricula de limba și literatura română și de educație muzicală și de formare profesională inițială și continuă a cadrelor didactice școlare; introducerea compartimentului *Metodologii interdisciplinare*; implementarea la scară largă (în școlile din zona de nord a Rep. Moldova) a paradigmei *Frumos creat – frumos receptat*.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere:

1. Reconceptualizarea pedagogică a procesului formării la elevi a culturii artistic-estetice, în baza asigurării unei interacțiuni eficiente a metodologiilor educației literar-artistice și educației muzicale, are valoare teoretică și aplicativ-praxiologică, deoarece scoate în relief integritatea a două domenii educaționale, încadrate fiind într-o conexiune net superioară posibilităților educațional-formative raportate la fiecare disciplină artistică luată în parte.
2. Premisele istorice, deopotrivă cu constanțele și variabilele care au contribuit la constituirea fenomenului educațional „formarea culturii artistic-estetice”, rezidă în identificarea nivelurilor epistemice și metodologice ale integralității domeniilor literar-artistic și muzical, concepută ca finalitate educațională.
3. Funcționarea eficientă a interacțiunii metodologiilor specifice domeniilor artistice găsește relevanță acțională în crearea și asigurarea următoarelor con-

diții: *re-orientarea metodiștilor/cadrelor didactice de la perceperea și conștientizarea separată a domeniilor artistice la posibilitatea și necesitatea integrării acestora* - una din condițiile centrării învățământului pe elev.

Aprobarea rezultatelor cercetării s-a făcut prin:

- rapoarte științifice la ședințele Catedrei *Arte și educație artistică*, USARB;
- comunicări la foruri științifice:
  1. *Epistemele metodologiei educației literare-educației muzicale*. Simpozionul științific internațional, 16-17 mai 2013, UPSC, Chișinău.
  2. *Interacțiunea educației literar-artistice - educației muzicale în formarea culturii artistic-estetice elevilor claselor primare*. Conf. șt. internaț. „Perspective și tendințe actuale de dezvoltare a învățământului preșcolar și primar” din 30-31 octombrie 2013, Bălți.
  3. *Dimensiunea metodologică a educației muzicale în clasele primare*. Conf. Internaț. *Național și universal în arta și educația europeană*, 20-22 noiembrie 2014, Universitatea de Arte *George Enescu* din Iași.
  4. *Specificul cunoașterii artistic-estetice: abordare transdisciplinară*. Conf. șt. internaț. consacrată aniversării a 60 de ani a savantului Ion Gagim. Academia de Științe a Moldovei, Universitatea de Arte *George Enescu* Iași, 2014.
  5. *Integrarea domeniilor artistice ca mijloc de prevenire a rezistenței la educație*. Conf. șt.-pr. internaț. „Rezistența la educație: soluții și perspective”, USARB, 2014.
  6. *Impactul artei în formarea personalității elevului*. Conf. șt. internaț. „Arta și personalitate - rolul educației artistice în dezvoltarea conștiinței umane”, Iași, 2014.
  7. *Specificul cunoașterii artistic-estetice – premisă de integrare a metodologiilor educației literar-artistice și educației muzicale*. Conf. șt. internaț. consacrată aniversării a 55 de ani de la fondarea Facultății de Științe ale Educației, Psihologie și Arte, „Tradiții și valori în formarea profesională a cadrelor didactice în învățământul primar și preșcolar”. Bălți, 2015.
- 9 publicații științifice și didactic-metodice, 2 în reviste științifice.

Cuvintele-cheie: *comunicare artistică, cultură artistic-estetică, educație literar-artistică, educație muzicală, interacțiune, metodologii ale ELA, metodologii ale EM, receptare artistică.*

Structura tezei s-a constituit din: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, prezentate în 145 pagini text de bază; bibliografie din 238 titluri, 8 anexe. În teză sunt inserate 16 figuri și 26 tabele.

CONȚINUTUL DE BAZĂ AL TEZEI

În *Introducere* este argumentată actualitatea temei de cercetare, sunt prezentate problema și concepția cercetării, inovația științifică, valoarea teoretică și cea practică a investigației, modul în care au fost aprobate și implementate rezultatele ei; sunt indicați termenii-cheie.

Capitolul 1, *Perspectiva istorică a conceptualizării metodologiei de formare la elevii claselor primare a culturii artistic-estetice*, inventariază parcursul istoric al formării-dezvoltării conceptelor de bază ale cercetării – condițiile și factorii apariției frumosului creat de om, completarea comportamentului fiziologic al omului cu comportamentul estetic și avansarea omului din lumea biologică (din natură) în lumea culturii; epistemologia apariției esteticului – a conceptualizării artei și educației artistice; conceptele estetice definitorii ale fiecărei epoci istorice; conceptele estetice ale autorilor români; relația între conceptele estetice elaborate pe parcursul istoric de omenire și pedagogia artei; definirea pedagogiei artei, stabilirea relațiilor pedagogiei artei cu conceptele estetice dominante ale umanității; marcarea raporturilor definitorii ale metodologiei ELA-EM cu conceptele estetice fundamentale și cu pedagogia artei.

Istoria conceptului *educație artistic-estetică* demonstrează că activitățile înglobate de acest termen erau practicate și chiar conceptualizate încă în antichitatea greco-latină – în domeniile educațional, teatral și filosofic, fiind utilizați termeni aferenți. Din aceeași perioadă datează și primele informații/cunoștințe/concepte despre formarea culturii artistic-estetice, în care sunt evidențiate literatura și educația literar-artistică, muzica și educația muzicală, precum și conceptul sincretismului și interacțiunii literaturii-muzicii, educației literare-educației muzicale.

Definite-examinate la nivelul și în termenii filosofiei antice, conceptele *cultură artistic-estetică* și *educație artistic-estetică* au evoluat pe parcursul istoriei până în modernitate, când se fac primele încercări de definire-examinare a lor în contextul *Legii conexiunii universale* și al *Interdisciplinarității – principiu universal al cunoașterii*, precum și în baza *Principiului sincretismului artei și interacțiunii genurilor de artă*, din care a fost dedus *Principiul interacțiunii tipurilor de educație artistic-estetică*, în care se încadrează și cercetarea noastră. Această paradigmă aparține lui VI. Pâslaru, care în 1983 a realizat și a validat prima în spațiul est-european cercetare în domeniul interacțiunii literaturilor naționale în educația etic-estetică a elevilor [28].

Istoria conceptualizării interacțiunilor metodologiilor ELA-EM arată că acestea își au originea în subiect-obiectul planurilor interiorității-exteriorității subiecților creator-receptor și operelor literare și muzicale.

Fenomenele interacțiunii metodologiilor ELA-EM se produc în procesul interacțiunii sistemelor estetice obiective și subiective, la nivel de limbaje artistice. Mai mulți autori certifică similaritatea limbajului poetic și muzical, unitatea lor temporal-spațial-dinamică.

În planul educației, interacțiunile se produc între toate componentele curriculumului școlar proiectat – teleologie, conținuturi, metodologie, bază conceptuală, ca

și între elementele fiecărei componente cu valoare de entitate (de ex., între metode-procedee/tehnici-forme-mijloace specifice ELA și EM), iar în cadrul curriculumului realizat – între valorile fiecărei componente curriculare proiectate, valorile subiectului intermediar (educatorului, învățătorului, profesorului) și valorile elevului receptor – a culturii sale artistic-estetice.

Cultura artistic-estică a școlarului mic se constituie din *cultura estetică obiectivă* (valorile imanente ale operelor de artă apropiate, valorile estetice aferente) și *cultura estetică subiectivă* (valorile receptorului – trăsături, comportamente, aptitudini). Cele două tipuri de cultură se formează și se dezvoltă doar într-un proces continuu de interacțiune.

Ideile, conceptele, principiile mai-sus prezentate, dar și întregul sistem de noțiuni, categorii și termeni operați în acest compartiment validează teoretic actualitatea cercetării noastre și a problemei științifice identificate, afirmând implicit, că cunoașterea artistic-estică, respectiv, educația artistic-estică, revendică stabilirea și aplicarea unor metodologii specifice de formare elevilor a elementelor culturii artistic-estetice, interacțiunea cărora este sugerată de către chiar principiile artei și educației artistic-estetice. Pentru soluționarea problemei, am avansat următoarea *ipoteză de lucru: întemeiate pe interacțiunile principale ale pedagogiei artei, metodologiile ELA-EM pot produce educabililor cel mai înalt nivel posibil de cultură artistic-estică.*

Capitolul 2, *Resurse conceptuale ale interacțiunii metodologiilor educației literar-artistice și metodologiilor educației muzicale*, prezintă specificul cunoașterii artistic-estetice drept sursă epistemică de integrare a metodologiilor ELA-EM, în particular: cunoașterea muzicală/a muzicii, cunoașterea literar-artistică, metodologiile artistic-estetice, cultura artistic-estică (definiție, structură-componente); conceptele-cheie ale interacțiunii metodologiilor ELA-metodologiilor EM (*didactica artei, interacțiunea, interacțiunea artelor* – definiție, principii, tipuri, *interacțiunile pedagogice, interacțiunea literaturii și muzicii în procesul pedagogic, metodologii interacționale de ELA-EM*); interacțiunea metodologiilor ELA - metodologiilor EM (principii, metode, finalități).

Demonstrăm că natura metodologiilor artei rezidă în natura operei de artă și în particularitățile receptării artistice a elevilor: deoarece opera de artă reprezintă un sistem estetic de cunoaștere în imagini, în care existența fizică nu este obiect de cunoaștere, ci pretext pentru a transcende în metafizic, în lumea suprasensibilului, iar receptarea artistică este un proces personalizat de apropiere a mesajului operei de către elevul receptor, metodologiile EAE sunt activități standardizate de decodarea a elementelor limbajului artistic.

În acest proces, sistemul de cunoaștere al receptorului interacționează cu cel al operei, însăși cunoașterea artistic-estică, deci și EAE, fiind prin definiție o acțiune interacțională.

Prin urmare, a stabili condițiile pedagogice de interacțiune a metodologiilor ELA-metodologiilor EM înseamnă a aborda operele literare-operele muzicale în procesul pedagogic ca obiecte ale cunoașterii artistice, iar elevul receptor – ca pe un subiect re-creator al acestora și al propriei culturi artistic-estetice.

Metodologiile interacționale au valoare de strategii educaționale, deoarece sintetizează demersuri metodologice specifice pentru două și mai multe discipline școlare/cursuri universitare. Componenta lor însă se constituie din raporturi interacționale ale literaturii și artelor – legături genetice, analogii tipologice și contacte de creație, din metode-procedee/tehnici-forme-mijloace specifice ambelor discipline artistice care interacționează, precum și, după necesitate, din entități metodologice specifice științelor aferente EAE: lectura analitică, analiza literară/muzicologică, comentariul literar/muzicologic, judecata estetică ș.a.

Problema interacțiunii metodologiilor ELA - metodologiilor EM în formarea elementelor culturii artistic-estetice a școlărilor mici este anticipată de epistema metodei și de conceptele de metode generale și particulare/specifice, de metode pasive/reproductive și de metode active - participative - creative.

Deoarece „metoda este calea spre adevăr” (Goethe), epistema metodei și tipurile de metode se conturează prin discriminarea tipurilor de cunoaștere umană, care demonstrează că:

- metode *sui generis* nu există și nu pot exista, orice metodă fiind produs al unui anumit tip de cunoaștere;
- discriminarea metodelor în pasive-reproductive și active - participative - creative nu poate avea impact asupra tuturor tipurilor de educație decât parțial, căci fiecare tip de educație își are originea în tipurile de cunoaștere umană, deci calitatea metodelor rezidă nu în măiestria învățătorului de a selecta anumite metode, ci în capacitatea sa profesională de a identifica și a combina metodele specifice disciplinei școlare, în conformitate cu tipul de cunoaștere pe care este întemeiată respectiva disciplină;
- pentru educația literar-artistă și educația muzicală este recomandabil a valorifica potențialul metodelor specifice didacticii artelor - acelor care corespund activităților definitorii ale educației artistic-estetice: *receptarea – comprehensiunea - comentarea/interpretarea - creația*;
- deoarece activitățile specifice cunoașterii artistice reprezintă în sine o decodare conștientă a elementelor limbajului artistic al operelor de artă, și interacțiunea metodologiilor ELA - metodologiilor EM este corect epistemic și teoretic să se facă la nivelul elementelor limbajelor artistice specifice ale celor două genuri ale artei.

Interacțiunea metodologiilor ELA-EM în formarea culturii artistic-estetice a elevilor, cognitiv - este o epistemă, deoarece deține toate caracteristicile unei entități de cunoaștere; pedagogic - este o strategie acreditat epistemic și teoretic.

Pornind de la principiile literaturii și artei, una dintre căile importante de formare a elevilor claselor primare a elementelor de cultură artistic-estică o constituie metodologia specială, concepută pe interacțiunea ELA și EM. O astfel de metodologie este validată de:

- principiile artei, în special de principiile interacțiunii și sincretismului artelor;
- statutul receptorului de artă de al doilea subiect re-creator al operei - ceea ce întemeiază caracterul preponderent interactiv al receptării artistice;

- caracterul sincretic al cunoașterii elevilor de vârstă școlară mică;
  - spațiul extins pe care-l ocupă cunoașterea artistică a elevilor de această vârstă printre celelalte tipuri de cunoaștere.
- Structural, metodologia formării culturii artistic-estetice include:
- coordonatele macro- și microstructurale: teleologia formării elementelor culturii artistic-estetice (obiective, finalități), factorii pedagogici și psihologici, cultura receptării și cultura gândirii;
  - principii generale și metodologice specifice;
  - specificarea conținuturilor ELA-EM care se pretează interacțiunii la nivelul percepției-comprehensiunii-comentării-interpretării elevilor din clasele primare;
  - un ansamblu specific de metode-procedee/tehnici-forme-mijloace de ELA-EM;
  - un sistem specific de activitate literar-artistică și muzicală;
  - principii și criterii specifice de evaluare a rezultatelor școlare: literare-lectorale și muzicale.

Capitolul 3, *Formarea culturii artistic-estetice la elevii claselor primare*, include conceptul și designul experimentului, desfășurarea, datele principale, analiza-comentarea și interpretarea datelor experimentului de constatare în baza concepției cercetării; *Modelul teoretic al FCAE* (concept, prezentare grafică, descriere și comentare); conceptul, desfășurarea, comentarea și interpretarea datelor principale ale experimentului de formare – experimentului de control (acțiune paralelă), concluziile la experimentul pedagogic.

Experimentul de constatare. *Scopul* – identificarea condițiilor pedagogice ale subiecților cercetării – ale elevilor claselor primare și ale învățătorilor, în raport cu obiectul cercetării ELA-EM – aplicarea interacțională a metodologiilor ELA-EM în formarea elevilor claselor primare a culturii artistic-estetice.

Obiectivele experimentului de constatare: a identifica nivelul de formare a competențelor de comunicare artistică orală a elevilor; a sesiza nivelul comprehensiunii valorilor cognitive literare și muzicale; a stabili nivelul de formare a capacității de apreciere independentă a elementelor CAE.

I. *Evaluarea cadrelor didactice*

Cadrelor didactice au fost testate la *subiectele*: definirea educației literar-artistice și educației muzicale; stabilirea specificului competențelor educației literar-artistice și educației muzicale; argumentarea legăturilor posibile dintre metodologia ELA și metodologia EM.

Pe secvența obiectului nostru de cercetare, datele obținute certifică: 15% învățători *conștientizează* rolul și valoarea educativă a disciplinelor *Limba și literatura română* și *Educație muzicală*; 61,36%, sunt nehotărâți în aprecierea necesității formării competențelor ELA-EM; 66,63% au argumentat că FPI și FPC abordează insuficient/deloc problematica interacțiunii metodologiilor disciplinelor artistice; 54,54% și 45,45% dintre învățători *conștientizează* necesitatea utilizării exercițiilor de comunicare și a elementelor de limbaje artistice.

Învățătorii, în majoritate, dau dovadă de o cunoaștere suficientă a ELA și EM, dar argumentarea de către ei a necesității de integrare a metodologiilor ELA-EM

este slabă în aspectele practic și teoretic: 18,18% recunosc că aspectele care se referă la modernizarea, valorificarea, integrarea metodologiilor disciplinelor artistice n-au devenit, deocamdată, acțiuni primordiale în activitățile lor, iar 90,9% că metodologiile interacționale n-au constituit obiect de studiu în cadrul Formarea Profesională Inițială și FP Continuă.

Or, răspunsurile învățătorilor au confirmat ipoteza că problematica cercetării noastre este destul de actuală.

- II. *Evaluarea elevilor* s-a desfășurat în trei etape: I. stabilirea nivelului manifestării *competenței de comunicare* literară-muzicală și a *emotivității artistic-estetice*, gustului estetic; II. stabilirea nivelului *receptiv-evaluativ* și al *aprecierii valorice*; III. identificarea nivelului de manifestare: *a spiritului productiv-creativ*; *a capacității de aplicare a cunoștințelor literar-artistice și muzicale* în condiții comportamentale noi.

Învățătorii claselor primare definesc ELA și EM drept domenii ale educației de importanță majoră, dar cunoștințele lor despre specificul metodologiilor interacționale de formare elevilor a competențelor artistic-estetice interdisciplinare – elemente definitorii ale culturii lor artistic-estetice, înregistrează mai multe rezerve cu caracter teoretic și praxiologic.

Elevii claselor primare, în cadrul experimentului de constatare, au demonstrat: *plăcerea, dorința, interesul/preocuparea* pentru *activitatea de creație literară și muzicală*, care au ca obiect anumite *specii artistice* (poezii, melodii), abordate preponderent la nivelul *forme/limbajului* artistic (dialogul, ritmul, rima, nume de personaje).

Preferințele elevilor din clasele primare pentru formarea elementelor culturii artistic-estetice sunt mult mai avansate decât posibilitățile oferite de școală pentru ca acestea să poată fi realizate.

Elevii din clasele primare au capacitatea de a observa/identifica 3-4 asemănări între cele două genuri de artă, literatură și muzică, aceștia fiind în număr mai mare decât cei care pot identifica mai puține asemănări; dețin abilități de reproducere și descriere a imaginilor artistice literare/muzicale, percepute la auz; pot continua, îndrumați de învățător, dialogarea pe marginea tematicii literare-muzicale, propuse inițial; chiar și nedirijați, elevii clasei I manifestă valori, precum *plăcerea, dorința, interesul/preocuparea* pentru activitatea de creație literară și muzicală, care au ca obiect anumite *specii artistice* (poezii, melodii), abordate preponderent la nivelul *forme/limbajului* artistic (dialogul, ritmul, rima, nume de personaje); în sistemul lor de valori artistic-estetice predomină opțiunile și comportamentele pentru comunicarea artistic-estică, care se manifestă în *expresie emoțională, interes pentru frumos, tendința de a aplica creativ subiectele receptate în acțiunea de comunicare artistică, folosirea elementelor de limbaj artistic literar/muzical*; demonstrează elemente productiv-analitice și productiv-creative în identificarea, reproducerea și crearea imaginilor artistice (poezii, melodii, ritmuri caracteristice); execută comentarii elementare ale fenomenelor artistice, inclusiv ale propriei activități literare/muzicale; formulează atitudini simple despre personajele literare, mesajul și limbajul operelor literare/muzicale.

Valorile exprimate de elevi acoperă cele patru tipuri de activitate artistic-estetică, desfășurate în procesul pedagogic: *receptarea-comprehensiunea-comentarea/interpretarea-creația*; domeniul cognitiv al culturii lor artistic-estetice antrenează suficiente opere, anumite cunoștințe despre operele artistice și propria activitate de cunoaștere artistic-estetică, inclusiv de apreciere a operelor și fenomenelor artistice; percep și înțeleg – fără să comenteze, caracterul sincretic al cântecelor.

În același timp: elevii înțeleg preponderent în mod deteminativ operele de artă – ca tablouri ale vieții reale; comentariile lor literare/muzicale au tendința de a degrada în opinii despre anumite aspecte ale vieții; vocabularul și figurile de stil utilizate (epitete, metafore etc.) sunt modeste și compilative; valorile indicate se produc mai mult în *sfera dezirabilului* decât în cea a comportamentelor artistic-estetice, căci la vârsta lor experiențele de viață, literare și estetice sunt foarte modeste – comparabil cu ale adulților, dar deseori mai intensive în plan afectiv decât ale acestora; au acordat prioritate.

Modelul teoretic reprezintă un sistem cognitiv-aplicativ. În această calitate, prima componentă a modelului nostru este un sistem de principii:

- A. universal-existențiale: *Legea conexiunii universale*;
- B. universal-cognitive: *Principiul interdisciplinarității*;
- C. specific-cognitive: *Principiul sincretismului și interacțiunii artelor*;
- D. regulative, ale literaturii și artelor (*citire parțială*): *Principiul unității fond-formă a operei de artă, principiul pătrunderii mesajului operei de artă prin decodarea (descifrarea) elementelor formei/limbajului artistic al operei, principiul caracterului semnificativ al formei/limbajului artistic, principiul întemeierii (EAE) pe experiențele de viață și cele estetice ale elevilor, principiul adecvării structurii receptării elevilor la structura operei de artă, principiul comunicativ-artistice, principiul unității tipurilor specifice de activitate artistic-estetică (receptării - comprehensiunii - comentării/interpretării-creației), principiul similitudinii metodologiilor EAE, conceptul metodologic de interacțiune a literaturilor în educația etic-estică a elevilor.*

Subiecții cercetării (componenta a II-a) sunt educatorul (învățătorul claselor primare), educabilii (elevii claselor primare), părinții, alte cadre didactice (eventual, din instituțiile de învățământ nonformal).

Calitatea artistic-estetică a subiectului educabil (componenta a III-a): elementele CAE manifestate de elevi în perioada preexperimentală – acestea sunt reprezentate de concluziile la experimentul de constatare.

Acțiunea educativă (componenta a IV-a) a modelului este *calea* de la nivelul preexperimental al CAE a elevului către finalitatea experimentului de formare: *interacțiunea metodologiilor ELA - metodologiilor EM*. Acțiunea educativă este realizată de învățător prin aplicarea metodologiilor de interacțiune a ELA-EM (metode-procedee/tehnici-forme-mijloace, elaborate/structurate în conformitate cu specificul conținuturilor aferente MI ELA-EM, având menirea să atingă un anumit scop și anumite obiective prin MI ELA-EM, toate acestea fiind întemeiate pe anumite principii metodologice).

dini - reprezentări despre literatură și muzică. Firește, în cazul elevilor din clasele primare este vorba despre nivelurile elementare de dezvoltare a sus-numitelor componente ale culturii artistic-estetice.

În sfera finalității formării CAE elevilor din clasele primare ne-am propus să provocăm/urmărim două aspecte de bază ale acestora: *identificarea/aplicarea/crearea elementelor limbajului artistic* (literar și muzical) și *formarea/realizarea comunicării artistic-estetice*.

Componentele interacționale ale metodologiilor ELA-EM. Fiecare componentă reflectă designul de integrare a metodologiilor ELA și EM, deoarece înglobează aspectele principale ale procesului instructiv-formativ: începând cu teleologia (sistemul de obiective) și terminând cu finalitățile (valori ale CAE). Funcționalitatea acestor factori constituie sistematica planului experimental de realizare a obiectivelor cercetării.

Experimentul de formare. Etapa de formare-dezvoltare a competențelor s-a desfășurat conform unei Programe experimentale de predare a muzicii în învățământul primar, utilizând tehnologii comunicative de predare, prin aceasta subiecții fiind expuși la influența variabilelor independente. Programa include: Nivelurile integrării. Integrarea activității instructiv-educative - literar-artistică și muzicală - a avut loc la nivel de: principii didactice de predare-învățare-dezvoltare, specifice interacțiunii literaturii și artelor; conținuturi educaționale; metode educativ-didactice generale și specifice ELA-EM; particularitățile de receptare artistică a elevilor; forme de lucru cu elevii; finalități educaționale.

La nivelul *unităților de conținut*, de ex., integrarea s-a realizat prin: *comunicarea artistică orală*, care a determinat dinamica formării la elevii clasei a II-a a competențelor artistice integrate (integrare dintre ELA și EM); *comunicarea artistică scrisă*; *receptarea și comentarea/interpretarea creațiilor artistice*; *evaluarea/aprecierea valorilor de artă*; *compunerea noilor creații artistice literare/muzicale*.

Experimentul pedagogic de formare a învățătorilor. *Obiective:* formarea unei viziuni întregi asupra metodologiei ELA și EM; formarea competențelor profesionale, de ELA-EM, specifice formării la elevi a culturii artistic-estetice; valorificarea unei praxiologii educaționale culturale-polivalente.

Experimentul de formare a elevilor a avut ca obiective: validarea Modelului FCAE; desfășurarea unui sistem de activități de comunicare artistic-estetică, precunizate de metodologia specifică a integralității ELA-EM; formarea elevilor a unor competențe de comunicare artistic-estetică într-un cadru reglementat epistemic, teoretic și metodologic de integralizare a ELA-EM; identificarea factorilor facilitatori și atenuarea factorilor frenatori ai procesului de formare a elementelor CAE.

Cu profesorii s-au realizat traininguri metodologice; cu elevii - teste formative.

Testul 1. *Înțelegerea comunicării dialogale a personajelor:* nici un elev nu rămâne în afara acțiunii artistice: unii sunt în ipostaza de actori, alții - de spectatori-evaluatori; fiecare elev are posibilitatea de a înregistra atât succese individuale, cât și succese comune prin acțiunea artistică sau prin acțiunea de comentare; comunicarea poartă un caracter improvizat-creativ.

Testul 2. *Comunicare pluridialogată cu participarea mai multor personaje artistice*: progresul înregistrat de elev este evaluat în raport cu sine însuși; se lărgeste aria de atingere a obiectivelor prevăzute de programul experimental; elevii acționează în echipă, ceea ce permite extinderea câmpului de lansare a ideilor/opțiunilor noi.

Rezultatele activității de comunicare artistică literar-muzicală. Elevii din lotul experimental dau dovadă de competențe comunicative cu un indice descendent spre partea de manifestare inferioară, probând o creștere a curbei în manifestarea bună și foarte bună. În clasele martor dinamismul manifestării competențelor comunicativ-artistice tinde mereu spre indicii de manifestare suficientă și insuficientă.

Valorificarea de către elevii clasei a II-a a competențelor transdisciplinare s-a manifestat prin capacitatea de a comunica informații obținute în baza textelor lecturate și perceperii la auz a operelor muzicale cu program (marș, dans, cântec).

În urma aplicării Testului 3. *Comunicarea transdisciplinară*, au fost identificați factorii pozitivi: în calcul este luată intervenția factorilor frenatori și întocmirea expres a măsurilor de prevenire a obstacolelor nedorite; se extinde aria stimulilor artistici de ordin literar și muzical; se amplifică simțitor factorii auditivi și vizuali în acțiunile elevilor de audiere-comparare-analiză-generalizare; avansează cultura perceperii și gândirii artistice; modul de reacționare emoțională a elevilor la subiectele artistice (literare și muzicale); modalitatea de receptare, înțelegere și comunicare altora a celor sesizate prin lecturare/audiție muzicală; abilitatea elevilor de a crea noi relații-attitudini dintre subiectele artistice lecturate/receptate. Valori și niveluri ale comunicării transdisciplinare.

Tabelul 3.1. Valori ale activității elevilor de comunicare transdisciplinară

Criterii	A Comunică excelent		B Comunică bine		C Comunică suficient		D Comunică insuficient	
	Ex nr.-%	Ctr nr.-%	Ex nr.-%	Ctr nr.-%	Ex nr.-%	Ctr nr.-%	Ex nr.-%	Ctr nr.-%
A	7-14,89	4-8,69	22-46,80	9-19,56	15-31,91	20-43,47	3-6,38	13-28,26
B	6-12,76	3-6,52	24-51,06	8-17,39	14-29,78	19-41,30	3-6,38	16-34,78
C	8-17,02	4-8,69	23,48,93	9-19,56	14-29,78	20-43,47	2-4,25	13-28,26
D	9-19,14	4-8,69	22-46,80	8-17,39	14-29,78	19-41,30	2-4,25	15-32,60
E	8-17,02	3-6,52	24-51,06	9-19,56	12-25,53	21-45,65	3-6,38	13-28,26
Media:	16,16%	7,82%	48,93%	18,69%	29,35%	43,03%	5,52%	30,43%

Testul 4. *Receptarea mesajului artistic oral în diverse situații de comunicare*. Factorii pozitivi: teste-exerciții de tipul acestuia dinamizează procesul de formare la elevi a culturii de comunicare artistică, testul eficientizează cultura interpretării verbale a mesajului artistic.

Testul 5. *Perceperea mesajului artistic citit/audiat prin receptarea adecvată a universului emoțional și estetic al textelor literare/muzicale și utilitatea mijloacelor nonliterare*. Pătrunderea în tainele citirii/audiției și crearea noilor produse literar-muzicale.

Opțiuni teleologice: descrierea de către elevi a mesajului literar al unui cântec, reliefând valențele poetice ale textului; compararea lucrărilor artistice receptate și caracterizarea diferențelor sau asemănărilor; exprimarea propriilor impresii și sentimente în raport cu opera muzicală; compunerea noilor texte literare, improvizarea pe aceste texte a noilor intonații/melodii muzicale.

Valorile receptării mesajului artistic citit/audiat: Constatăm că valorile pozitive sumative în lotul exp. sunt de 96,78% iar cele negative de 3,18%, pe când în lotul ctr., respectiv, de 82,58% și 17,38%. Această diferență (14,2 și 14,2) ar putea fi apreciată ca puțin semnificativă în alte științe, precum și în domeniul didacticii științelor exacte și ale naturii, nu și în didactica literaturii și artelor, unde receptarea-comprehenșiunea-comentarea/interpretarea-creația artistică a fiecărui subiect-individ îl caracterizează *integral*, în virtutea principiilor specifice literaturii și artelor al caracterului individual-universal. Altfel spus, un elev în plus care receptează-înțelege-comentează etc. adecvat principiilor artei o operă literară este un om câștigat de educație – de educația artistic-estetică.

Testul 6. *Receptarea, înțelegerea și aprecierea/evaluarea valorilor literar-artistice și muzicale în mod integrat. Factorii formativi*: elevii obțin posibilitatea de a-și manifesta din plin abilitățile emoțional-sensibile și logice ale intelectului artistic individual; arta pentru elevi devine o necesitate spiritual-cognitivă și culturală; nivelul calitativ înregistrat de elev este evaluat în raport cu dinamica propriei dezvoltări, atingerea obiectivelor prevăzute de programa experimentală sunt cotate la randamentul acțiunii eficiente; crește simțitor cultura evaluării estetice a valorilor artistice (a operelor de artă).

Testul 7. *Perceperea, înțelegerea și aprecierea/evaluarea valorilor literar-artistice și muzicale. Factorii pozitivi*: asigură întărirea legăturii între metodologia ELA și EM la nivel de conținuturi și teleologie, deci asigură tendința continuă spre finalitățile educaționale; valorifică interacțiunea ELA și EM la nivel de metodologii generale, amplifică aplicarea metodelor specifice, procedeele și tehnicilor/mijloacelor similare acțiunilor artistice, orientate la efectul de integrare; conținuturile testului și tehnologiile de aplicare stimulează cultura evaluării estetice a valorilor artistice a operelor de artă.

Testul 8. *Valorificarea unei praxiologii de comunicare artistică integrată, interpretare/exprimare și creare a noilor viziuni/idei/gânduri și creații artistice. Factorii pozitivi*: folosirea în procesul educativ doar a valorilor autentice; elevii, pas cu pas, se pătrund de conținutul valoric al creațiilor artistice, care vin în contradicție cu lucrările kitsch; receptarea valorilor estetice este creatoare, activă; copilul învață să interpreteze personal mesajul artistic, să fie activ, deschis în receptarea creațiilor artistice; unitatea conținut-formă și înțelegerea și situarea contextuală a fenomenului artistic; interdependența dintre operă, autor-creator și condițiile social-istorice în care opera este creată. Testul a demonstrat că emoțiile/trăirile artistice ale elevilor se compensează reciproc cu imaginile literare și imaginile prototipic-muzicale. Tablourile artistice au multe tangențe comune, stabilite de însăși reciproc cu imaginile

literare și imaginile prototipic-muzicale. Tablourile artistice au multe tangă în mod separat, rezultatele, după cum a și fost de așteptat, sunt la un nivel mult mai scăzut.

La finele tuturor etapelor de formare prin exerciții instrumentate metodologic special și testare secvențială a elevilor, am expus rezultatele cu indicele mediu de promovare pentru fiecare etapă și fiecare nivel de performanță (eșantionul experimental) într-o diagramă-sinteză, care demonstrează *dinamica de formare integrată a culturii artistic-estetice* din perspectiva asigurării calitative a procesului de *receptare - comunicare - evaluare - creare a operelor de artă literară/muzicală*.

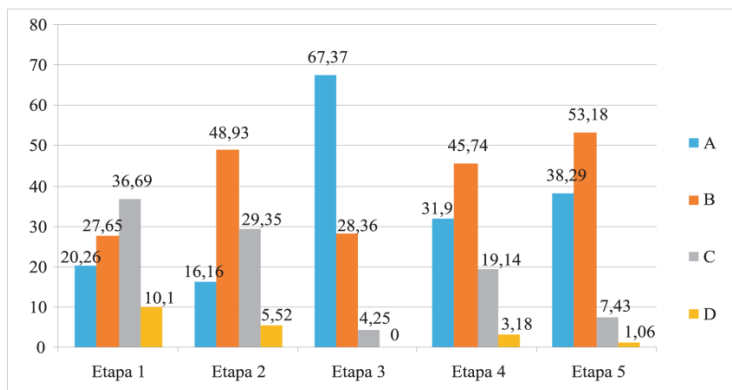

Fig. 3.2. Dinamica formării experimentale la elevii a elementelor culturii artistic-estetice

Accentul dinamicii de formare a *culturii artistic-estetice* la elevii claselor primare se deplasează continuu spre calificativele *manifestare bună* și *manifestare excelentă*. Performanțele obținute se datorează realizării programei experimentale care a avut loc în conformitate cu demersurile teoretico-praxiologice și în conformitate cu metodologiile interdisciplinare elaborate și orientate expres spre formarea la școlarii mici a elementelor *culturii artistic-estetice* în mod integrat.

În baza datelor experimentului a fost elaborat *Curriculumul integrat al disciplinelor ELA și EM*, care reglementează formarea CAE a elevilor claselor primare.

Concluzii asupra datelor experimentului de formare. Datele experimentului demonstrează/certifică:

- Elevii au demonstrat un spor cantitativ și calitativ semnificativ în formarea elementelor CAE, constituite din valori apropiate ale operelor literare – operelor muzicale și din valori ale cititorului-auditorului - ale receptării-comprehensiunii-comentării-creației artistic-estetice;
- Sporurile cantitativ-calitative de formare la elevii a elementelor CAE se manifestă preponderent în receptarea-acumularea valorilor imanente ale operelor literare și muzicale și în receptarea-comunicarea artistic-estic;
- Manifestarea concretă a dinamicii formării elementelor CAE se realizează în forma însușirii paralele și comparative a elementelor limbajelor poetic și muzi-

cal, care le oferă deschideri pentru recrearea mesajelor operelor literare și muzicale;

- Însușirea limbajelor poetic și muzical în interacțiune a favorizat un spor cantitativ-calitativ de formare a elementelor CAE de cca 5 ori mai mare decât nivelul atestat la elevii din grupele de control;
- Elevii din grupele experimentale au demonstrat competențe literare-lectorale, muzicale și interculturale, comportamente și reprezentări artistic-estetice avansate față de colegii lor din gr. de control;
- Condiția expresă de aplicare interacțională a metodologiilor ELA-EM este ca acestea să fie specifice cunoașterii artistic-estetice a lumii și să antreneze elemente ale metodologiilor cunoașterii empirice, științifice și mitic-religioase;
- La clasele primare, când elevii mai sunt marcați de un sincretism implicit asupra tabloului lumii exterioare, aplicarea metodologiilor interacționale de formare a elementelor CAE este adecvată particularităților vârstei, inclusiv celor de receptare-înțelegere-comentare-creație artistică.

Astfel, *Modelului FCAE* a fost validat în preceptele sale epistemice și teoretice, pe care s-a întemeiat metodologia interacțională propusă de noi în vederea formării-dezvoltării la elevii claselor primare a elementelor CAE. Metodologiile aplicate reflectă concepția cercetării la nivelul principiilor literaturii și artelor, ale receptării literare și muzicale, ale formării-dezvoltării capacităților specifice de receptare corectă a operelor literare și muzicale; au evidențiat legăturile posibile între cele două arte, pe de o parte, și influența reciprocă între elementele culturii literare și celor muzicale, pe de alta; aspecte ale competențelor literare-lectorale și muzical-artistice ale elevilor s-au format în toate tipurile de interacțiuni literatură-muzică, precum și la toate etapele activității literar- și muzical-artistice.

- Experimentul de constatare a arătat, că, în general, învățătorii realizează legături între ELA și EM, însă acestea sunt sporadice, neîntemeiate științific și au un efect educativ nesemnificativ. Învățătorii nu cunosc temeiurile epistemice și teoretice ale interacțiunii și sincretismului artelor, nu posedă metodologii de realizare într-un cadru educațional organizat a interacțiunilor literatură-muzică.
- Elevii, la rândul lor au confirmat preceptele teoretice cu privire la capacitatea lor de a realiza o cunoaștere preponderent în imagini artistice și că în spațiul lor cognitiv-artistic predomină cunoașterea literar- și muzical-artistică. Aceste condiții, considerate obiective, au favorizat elevii să demonstreze un număr semnificativ de cunoștințe, capacități și atitudini literare și muzicale, să stabilească variate legături între cele două genuri artistice și între elementele proprii culturii artistic-estetice - însă acestea nu sunt sistematice și de cele mai multe ori superficiale.
- Experimentul de control a demonstrat la toți parametrii o creștere semnificativă, cantitativă și calitativă, a formării elevilor a elementelor culturii artistic-estetice, a confirmat predispoziția lor nativă pentru cunoașterea literar- și muzical-artistică, capacitatea de a cunoaște lumea în mod sensibil, autoreflexiv și sincretic prin mijloacele literaturii și artei muzicale.

- La fiecare etapă au fost evaluate nivelurile de manifestare a competențelor specifice din ambele eșantioane de elevi (experimental și control). Datele sintetizate ale experimentului de formare demonstrează că elevii din grupa experimentală au avansat semnificativ în formarea elementelor culturii artistic-estetice față de colegii din grupa de control, precum și față de rezultatele experimentului de constatare.
- O valoare importantă a experimentului de formare o reprezintă nivelurile posibile de formare-dezvoltare la elevii din clasele primare a elementelor culturii artistic-estetice în condițiile aplicării unei metodologii instructiv-educative interacționale. Pornind de la aceste niveluri, este posibil a concepe instrumente de predare-învățare mai eficiente și a desfășura un proces instructiv-educativ mai unitar, polivalent și mai eficient, elevii profitând de o instruire, dezvoltare și formare artistic-estică mai bună, în sensul unei culturi artistic-estetice elementare.
- Pentru domeniul formării profesionale inițiale și continue cercetarea a validat un model original de metodologie interacțională de formare-dezvoltare la elevii clasei primare a elementelor culturii artistic-estetice.
- S-a constatat, pe de altă parte, atât o creștere a profesionalismului învățătorilor, cât și aspectele care necesită a fi abordate global, interacțional și sincretic în formarea lor profesională: prelegeri de inițiere în principiile de interacțiune și sincretism ale literaturii și artelor, traininguri de inițiere în metodologia interacțională de formare elevilor a culturii artistic-estetice.
- Generalizate, datele experimentului au demonstrat actualitatea temei de cercetare și soluționarea problemei științifice.

CONCLUZIILE GENERALE ȘI RECOMANDĂRILE PRACTICE

Sintetizează cele mai importante valori teoretice și practice ale cercetării, formulează recomandări de implementare a rezultatelor cercetării pentru conceperea de piese curriculare, cadrele didactice universitare și școlare.

Cercetarea a urmărit diminuarea contradicției între principiile literaturii și artei, particularitățile cunoașterii artistic-estetice de către elevi și experiențele de educație artistic-estică la clasele primare, generalizate de finalitatea *cultură artistic-estică*: literatura și artele reprezintă viziuni unitare asupra lumii, solicită angajarea plină în cunoașterea artistică a receptorului de artă, pe de o parte; elevii claselor primare sunt obiectiv predispuși să realizeze o cunoaștere unitară a lumii, în spațiul lor de cunoaștere literatură și artele ocupând cel mai important loc, pe de alta, iar practicile educaționale nu le oferă decât ocazii sporadice pentru satisfacerea unei cunoașteri unitare, axată preponderent pe conținuturi educative artistic-estetice.

Depășirea acestei situații s-a făcut printr-un demers teoretic-aplicativ-metodologic, întemeiat pe principiile interacțiunii și sincretismului artelor, principiul interdisciplinarității și principiile particulare ale receptării operelor literare și muzicale de către elevii claselor primare.

Miza a fost formarea-dezvoltarea pe temeuri științifice a elementelor culturii artistic-estetice integratoare. Drept rezultat, s-au obținut valori teoretice și aplicativ-metodologice, sintetizate de concluziile:

1. Activitatea de *educație artistic-estetică* are vârsta omenirii, primele idei, concepte și principii ale acesteia fiind atestate atât în antichitatea greco-romană, cât și în cea orientală. Acest tip de activitate a creat și un tip specific de cultură - *cultura artistic-estetică*, ale cărei caracteristici definitorii sunt sincretismul și interacțiunea genurilor artistice. Dezvoltarea umană producându-se nu doar pe linia integralizării cunoașterii, dar și pe cea a discriminărilor genurile și tipologice, pedagogia s-a separat de filosofie, diminuându-și temeinicia epistemică, iar nevoia de cunoaștere a naturii a avantajat științele exacte și ale naturii [10].
2. Cercetarea noastră a stabilit, că activitatea artistic-estetică a elevilor în clasele primare trebuie să fie orientată la formarea elementelor culturii artistic-estetice și că interacțiunea literaturii și muzicii în acest proces este definitorie, deoarece elevii de vârstă școlară mică percep lumea unitar, fiind esențial favorizați în aceasta de cunoașterea artistic-estetică. Finalitatea generalizată a cunoașterii artistic-estetice este *cultura artistic-estetică* a elevilor - un ansamblu unitar de competențe, trăsături caracteriale specifice receptorului de artă (literare-lectorale, muzicale), comportamente, viziuni și reprezentări artistice, aptitudini și talente artistic-estetice, precum și sensibilitatea artistică, gustul și idealul estetic. Produsele artistice și capacitățile receptorilor de artă formează elementele definitorii ale *culturii artistice*. Este o cultură de tip preponderent subiectiv, dar orientată social [15].
3. Integrarea metodologiilor educației literar-artistice și educației muzicale nu se reduce la elaborarea noilor metode, tehnologii și tehnici de stimulare a formării la elevi a culturii artistic-estetice, ci presupune valorificarea și reconceptualizarea metodologiilor existente, excluzându-se factorii frenatori. Motorul formării la elevi a elementelor culturii artistic-estetice este metodologia concepută pe interacțiunea educației literar-artistice și educației muzicale, validată de: principiile interacțiunii și sincretismului artelor; statutul receptorului de artă de al doilea subiect re-creator al operei, caracterul sincretic al cunoașterii elevilor de vârstă școlară mică; spațiul extins ocupat de cunoașterea artistică a elevilor de această vârstă față de celelalte tipuri de cunoaștere, metode-procedee/tehnici-forme-mijloace, determinate de interacțiunea artelor [9, 11, 15].

Metodologia reflectă concepția cercetării, evidențiază legăturile posibile între cele două arte, pe de o parte, și influența reciprocă între elementele culturii literare și celor muzicale, pe de alta; valorifică tipurile de interacțiuni literatură-muzică și aspecte ale competențelor literare-lectorale și muzicale; include un sistem interacțional de activitate literar- și muzical-artistice.

Structural, metodologia s-a constituit pe coordonatele macro- și microstructurale: principii generale și metodologice specifice; teleologia formării elementelor culturii artistic-estetice (obiective, finalități); conținuturi specifice ale ELA-EM (cultura receptării și a gândirii); specificarea interacțiunii la nivelul receptării-

comprehenșiunii-comentării-interpretării elevilor din clasele primare; un ansamblu specific de metode-procedee/tehnici-forme-mijloace de ELA-EM; un sistem specific de activitate literar-artistică și muzicală; principii și criterii specifice de evaluare a rezultatelor școlare literare-lectorale și muzicale [7, 15].

4. Experimentul de constatare a arătat că:

- a) învățătorii, în general, realizează legături între ELA și EM, însă acestea sunt sporadice, neîntemeiate științific și au un efect educativ nesemnificativ, deoarece ei nu cunosc temeiurile epistemice și teoretice ale interacțiunii și sincretismului artelor, nu posedă metodologii de realizare într-un cadru educațional organizat a interacțiunilor literatură-muzică, căci formarea lor profesională nu răspunde decât parțial principiilor unificatoare ale literaturii și artei și particularităților receptării artistice a elevilor din clasele primare;
  - b) elevii, la rândul lor au confirmat preceptele teoretice cu privire la capacitatea lor de a realiza o cunoaștere preponderent în imagini artistice și că în spațiul lor cognitiv-artistic predomină cunoașterea literar- și muzical-artistică. Aceste condiții au favorizat elevii să demonstreze un număr semnificativ de cunoștințe, capacități și atitudini literare și muzicale, să stabilească variate legături între cele două genuri artistice și între elementele propriei culturi artistic-estetice – însă acestea nu sunt sistematice și de cele mai multe ori superficiale [7, 8].
5. Experimentul de formare a urmărit ca activitatea elevilor să aibă caracter interactiv atât în raport cu operele literare și muzicale studiate, cât și cu elementele culturii artistic-estetice care li se forma. În valoare experimentală au fost puse un sistem de exerciții formative și un șir de teste didactice cu caracter formativ-evaluativ aplicate secvențial din perspectiva asigurării unei interferențe interdisciplinare dintre metodologiile ELA și EM [7, 8].
6. Experimentul de control (integrat în cel formativ) a demonstrat o creștere semnificativă la toți parametrii culturii artistic-estetice a elevilor, a confirmat predispoziția lor nativă pentru cunoașterea literar- și muzical-artistică, capacitatea de cunoaștere artistică, exprimată sensibil, autoreflexiv și sincretic [7, 8].
7. Valori semnificative ale instruirii experimentale sunt nivelurile reale și cele posibile de interacțiune a elementelor culturii artistic-estetice a elevilor, în condițiile aplicării unei metodologii instructiv-educative interacționale: pornind de la aceste niveluri, este posibil a concepe instrumente de predare-învățare mai eficiente și a desfășura un proces instructiv-educativ unitar și polyvalent, elevii profitând de o instruire, dezvoltare și formare a elementelor culturi artistic-estetice elementare; creșterea profesionalismului învățătorilor, cât și aspectele care necesită a fi abordate global, interacțional și sincretic în formarea lor profesională [7, 15].
8. Pentru domeniul formării profesionale inițiale și continue cercetarea a validat un model original de metodologie interacțională de formare-dezvoltare elevilor de la clasele primare a elementelor culturii artistic-estetice.

Problema științifică soluționată prin cercetare vizează fundamentarea teoretică, instrumentarea metodologică și validarea experimentală a condițiilor pedago-

gice care asigură funcționarea eficientă a procesului de interacțiune a metodelor de educație literar-artistică și educație muzicală, orientată la formarea-dezvoltarea culturii artistic-estetice a elevilor claselor primare.

Recomandări practice:

1. *Cadrelor didactice școlare*: orientarea predării literaturii și muzicii în clasele primare la formarea culturii artistic-estetice a elevilor, aplicând metodologia interacțională validată de cercetare în conformitate cu MFCAE.
2. *Cadrelor didactice universitare*: formarea profesională inițială și continuă a învățătorilor incluzând și metodologia interacțională de formare a culturii artistic-estetice a elevilor.
3. *Conceptorilor de curriculum și autorilor de manuale școlare*: valorificarea metodologiei interacționale de formare a elementelor culturii artistic-estetice elevilor claselor primare; elaborarea de materii necesare aplicării metodologiei interacționale; evidența nivelurilor posibile de formare la elevii claselor primare a culturii artistic-estetice.

BIBLIOGRAFIE

1. Ardelean A., Mândruț O. Didactica formării competențelor. Arad: Vasile Goldiș University press, 2012. 212 p.
2. Babii V.I. Teoria și praxiologia educației muzical-artistice. Chișinău: Elena V.I. 2010. 310 p.
3. Boc O. Considerații generale asupra unei posibile poetici integrale. In: Educație muzicală: Clasa a II-a: Ghidul învățătorului. Chișinău: Știința, 2011. p. 95.
4. Cibric I. Conexiuni metodologice între educația muzicală și coregrafică a preșcolarilor. In: Pregătirea și perfecționarea cadrelor didactice în domeniul învățământului preșcolar și primar: Materialele conf. șt.-practice internaționale. Chișinău, 2008, p. 136-138.
5. Cucuș C. Teoria și metodologia evaluării. Iași: Polirom, 2008. 272 p.
6. Gagim I. Știința și arta educației muzicale. Chișinău: Editura ARC, 2007. 222 p.
7. **Gînju T. Valorificarea experimentală a modelului pedagogic interdisciplinar de formare a culturii artistic-estetice la elevii claselor primare. In: Artă și Educație Artistică, 2016, nr 2(28), p. 48-59.**
8. **Gînju T. Aplicarea metodelor interactive la lecțiile de muzică și literatură în clasele primare. In: Review of artistic education, 2018, nr 15-16, p. 245-252.**
9. **Gînju T. Dimensiunea metodologică a educației muzicale în clasele primare. In: Național și universal în arta și educația europeană. Materialele conf. internaționale. Iași: Universitatea de Arte George Enescu, 2014, p. 63-79.**
10. **Gînju T. Impactul artei în formarea personalității elevului. In: Artă și personalitate - rolul educației artistice în dezvoltarea conștiinței umane. Iași: ARS LONGA, 2014, vol. 2, p. 38-44.**
11. **Gînju T. Integrarea domeniilor artistice ca mijloc de prevenire a rezistenței la educație. In: Rezistența la educație: soluții și perspective. Materialele conf. șt.-practice internaționale. Bălți: USARB, 2014, p. 116-122.**

12. **Gînju T. Specificul cunoașterii artistic-estetice - premisă de integrare a metodologiilor educației literar-artistice și educației muzicale. In: Tradiții și valori în formarea profesională a cadrelor didactice în învățământul primar și preșcolar. Materialele conf. științifice internaționale consacrate aniversării a 55 de ani de la fondarea Facultății de Științe ale Educației, Psihologie și Arte. Bălti, 2015, p. 121-128.**
13. **Gînju T. Specificul cunoașterii artistic-estetice: abordare transdisciplinară. In: Ion Gagim și universul muzicii. Materialele conf. științifice internaționale consacrate aniversării a 60 de ani a savantului Ion Gagim. Iași: Artes, 2014, p. 59-64.**
14. **Gînju T., Pâslaru VI. Epistemele metodologiei educației literare-educației muzicale. In: Cultura profesională a cadrelor didactice. Exigențe actuale. Materialele simp. științific internațional. Chișinău: UPSC, 2013, p. 432-441.**
15. **Gînju T., Pâslaru VI. Interacțiunea educației literar-artistice - educației muzicale în formarea culturii artistic-estetice a elevilor claselor primare. In: Perspective și tendințe actuale de dezvoltare a învățământului preșcolar și primar. Materialele conf. științifice internaționale. Chișinău, 2013, p. 84-95.**
16. Heidegger M. Originea operei de artă. București: Univers, 1982. 390 p.
17. Herbart J. F. Prelegeri pedagogice. București: Didactică și Pedagogică, 1976. 52 p.
18. Joița E. Pedagogia: știința integrativă a educației. Iași: Polirom, 1999. 189 p.
19. Kabalevsky D. Cultivarea cugetului și sufletului: Carte pentru învățători. Chișinău: Lumina 1987. 234 p.
20. Lupașcu Șt. Logica dinamică a contradictoriului. București: Politică, 1982. 438 p.
21. Manolescu M. Pedagogia competențelor – o viziune integratoare asupra educației. In: Pedagogie, 2010, nr 58 (3), p. 55-65.
22. Morari M., Pâslaru VI., Alexeeva L. ș.a. Educația artistică în preșcolaritate. Ghid teoretico-metodologic. Chișinău: Pontos, 2016. 248 p.
23. Pâslaru VI. Gândind gândirea, Gândescu-mi firea: Educația pe scurt - idei, principii, sentințe. Arad: Ed. Univ. Aurel Vlaicu, 2018. 140 p.
24. Pâslaru VI. Introducere în teoria educației literar-artistice. București: Sigma, 2013. 198 p.
25. Pâslaru VI. ș.a. Perspectiva axiologică asupra educației în schimbare. Chișinău: Print Caro, 2011. p.6-22
26. Pâslaru VI. Principiul pozitiv al educației. Chișinău: Civitas, 2003. 320 p.
27. Pâslaru VI. Curriculum disciplinar de limba și literatura română. Clasele V-IX. Chișinău: Știința, 1997. 126 p.
28. Pâslaru VI. Valoarea educativă a interacțiunilor literare. Chișinău: Lumina, 1985. 112 p.
29. Țurcan E. Eminescu. De la muzica poeziei la poezia muzicii. In: Confluente bibliologice, 2012, nr 1, p. 34-38.

ADNOTARE

Gînju Tatiana

Interacțiunea metodologiilor de educație literar-artistică - educație muzicală în formarea culturii artistic-estetice a elevilor claselor primare, teză de doctor în științe pedagogice, Bălți, 2019

Structura tezei include: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 238 titluri, adnotare (română, rusă, engleză), lista abrevierilor, 145 pagini de text de bază, 26 tabele, 16 figuri, 8 anexe.

Publicații la tema tezei. Rezultatele obținute sunt publicate în 9 lucrări științifice și didactic-metodice (2 articole în reviste de profil, 7 comunicări la forurile științifice naționale și internaționale).

Cuvinte-cheie: comunicare artistică, cultură artistic-estetică, educație literar-artistică, educație muzicală, metodologii ale ELA, metodologii ale EM, receptare artistică.

Domeniul de cercetare: Metodologia educației artistic-estetice.

Scopul cercetării: Validarea teoretic-experimentală a unei metodologii de formare la elevii claselor primare a culturii artistic-estetice, întemeiată pe interacțiunea educației literar-artistice și a celei muzicale.

Obiectivele cercetării: identificarea conceptelor, demersurilor teoretice și etapelor istorice de constituire a reperelor metodologice de formare la elevii a elementelor culturii artistic-estetice; studiul manifestărilor practice de interacțiune a educației literar-artistice - educației muzicale; elaborarea unui model conceptual de interacțiune a metodologiilor educației literar-artistice - metodologiilor educației muzicale în condițiile învățământului primar; validarea experimentală a modelului de interacțiune a metodologiilor ELA-EM.

Problema științifică soluționată vizează fundamentarea teoretică, instrumentarea metodologică și validarea experimentală a condițiilor pedagogice care să asigure funcționarea eficientă a procesului de interacțiune a metodologiilor educației literar-artistice și educației muzicale, orientată la formarea-dezvoltarea ulturii artistic-estetice a elevilor claselor primare.

Inovația științifică și semnificația teoretică a cercetării constă în: precizarea conceptului *cultură artistic-estetică* cu referire la elevii claselor primare; sistematizarea metodologiilor ELA-EM; modelul teoretic de formare a culturii artistic-estetice elevilor claselor primare, întemeiat pe principiul interacțiunii artelor, interacțiunii literaturii-muzicii, ELA-EM și a metodologiilor ELA-EM; structurarea metodologiilor specifice receptării-comunicării-interpretării artistice.

Valoarea aplicativă este dată de: modelul teoretic al metodologiilor ELA-EM; sugestiile de modernizare a curricula de limba și literatura română și de educație muzicală; recomandările de formare profesională inițială și continuă a cadrelor didactice școlare.

Rezultatele cercetării au fost implementate prin activitate didactică în cadrul USARB, diseminare în cadrul seminarelor cu profesorii școlari, publicații didactic-metodice.

АННОТАЦИЯ

Гынжу Татьяна

Взаимодействие методологий литературно-художественного и музыкального воспитания в формировании художественно-эстетической культуры у учащихся начальных классов, диссертация кандидата педагогических наук, Бельцы, 2019

Структура диссертации содержит: введение, три главы, общие выводы и рекомендации, библиография из 238 наименований, аннотацию (румынский, русский и английский), список аббревиатур, 145 страницы основного текста, 26 таблиц, 16 фигур, 8 приложений.

Публикации по теме диссертации. Результаты исследования опубликованы в 9 научных работах (2 статьи в журналах, 7 докладов на национальных и международных научных форумах).

Ключевые слова: художественно-эстетическая культура, культура мышления, культура общения, литературно-художественное воспитание, музыкальное воспитание, художественное восприятие, восприятие красоты (эстетических ценностей), творение красоты (эстетических ценностей), специфические знания.

Цель работы состоит в разработке и экспериментальной проверке педагогической модели формирования у учащихся начальных классов *художественно-эстетической культуры* путем направленности всех ресурсов для обеспечения эффективной взаимосвязи методологий литературно-художественного и музыкального воспитания.

Задачи исследования: 1) определение концепций, теоретических предпосылок и исторических этапов становления методологических основ для формирования у учащихся элементов художественно-эстетической культуры; 2) разработка и обоснование теоретико-эпистемологической концепции-модели; 3) экспериментальная проверка валидности педагогической модели формирования художественно-эстетической культуры у учащихся начальных классов.

Научная проблема состоит в теоретической основе, методологической инструментровке и экспериментальном подтверждении валидности факторов обеспечивающих эффективную взаимосвязь методологий литературно-художественного и музыкального воспитания, характерных для формирования *художественно-эстетической культуры* у младших школьников.

Теоретическая значимость: 1) концептуализировано и экспериментально подтверждено понятие *художественно-эстетическая культура*; 2) систематизированы методологии ЛХВ и МВ; 3) экспериментально доказана необходимость взаимосвязи методологий художественного воспитания; 4) разработана педагогическая модель формирования *художественно-эстетической культуры* у младших школьников; 5) концептуализирован принцип специфики художественно-эстетического познания; 6) структурированы методологии характерные для процесса восприятия - взаимодействия - художественного исполнения.

Практическая значимость. Результаты исследования могут быть широко применены в процессе: модернизации куррикулумов/программ, разработки новых дидактических проектов, профессиональном формировании учителя начальной школы.

ANNOTATION

Gînju Tatiana

Interaction of the methodologies of literary-artistic and musical education in the formation of the artistic-aesthetic culture of primary school pupils,

PhD thesis pedagogical sciences, Balti, 2019

Thesis structure: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, annotation (in Romanian, Russian and English), list of abbreviations, bibliography 238 titles, 145 pages of basic text, 26 tables, 16 figures, 8 annexes.

Publications on the researched theme. The results are published in 9 scientific papers (2 articles in journals, 7 papers at national and international scientific forums).

Key words: artistic communication, artistic-aesthetic culture, literary-artistic education, musical education, LAE methodologies, ME methodologies, artistic reception.

The domain of research: Methodology of artistic-aesthetic education.

The aim of the research The theoretical-experimental validation of the artistic-aesthetic culture forming methodology in the primary class students based on the interaction of literary-artistic and musical education.

The objectives of the research aim: identification of concepts, theoretical approaches and historical stages of setting up the methodological reference points for the formation of the elements of artistic-aesthetic education in pupils; the study of practical manifestations of interaction between the literary-artistic education and musical education; the elaboration of a conceptual model of interaction of the literary-artistic education methodologies and the musical education methodologies in the primary education settings; experimental validation of the LAE-ME methodologies; developing general conclusions and practical recommendations.

The scientific problem that was solved consists in the theoretical foundation, the methodological instrumentation and the experimental validation of the factors that ensure the efficient functioning of the interaction process of the literary-artistic education and musical education methodologies, oriented towards the formation and development of the artistic-aesthetic culture of the students of the primary classes.

The scientific innovation and the theoretical significance of the research consists in the following: the specification of the concept of artistic-aesthetic culture referring to the students of the primary classes, the systematization of the LAE-ME methodologies; the theoretical model of the artistic-aesthetic culture of primary school students, based on the principle of arts, literature-music interaction, LAE-ME and methodologies interaction, structuring the methodologies specific to reception-communication-artistic interpretation.

The applicative value is given by: the theoretical model of LAE-ME methodologies; suggestions for modernizing the Romanian language and literature and the musical education curricula; recommendations for initial and continuous training of school teachers.

The results of the research were implemented through didactic activity within the USARB, dissemination in seminars with school teachers, didactic-methodical publications.

GÎNJU TATIANA

**INTERACȚIUNEA METODOLOGIILOR
DE EDUCAȚIE LITERAR-ARTISTICĂ -
EDUCAȚIE MUZICALĂ ÎN FORMAREA
CULTURII ARTISTIC-ESTETICE A ELEVILOR
CLASELOR PRIMARE**

Specialitatea 532.02. Didactica școlară (Învățământ primar)

**AUTOREFERAT
al tezei de doctor în științe pedagogice**

Aprobat spre tipar: 7.03.2019

Hârtie ofset. Tipar ofset.

Coli de tipar: 1,45

Formatul hârtiei 60*84 1/16

Tiraj 50 exemplare

Comanda nr. 301

Tipografia Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, str. Pușkin, 38